

Vámos Miklós

Hattyúk dala*

(HATODIK FEJEZET)

1. A Mindenható és Könyörületes Allah nevében,
2. Dicsőség Allahnak, a Mindenségek Urának,
3. A Mindenhatónak és Könyörületesnek,
4. Az Ítélet Napja Birtokosának.
5. Hozzád imádkozunk és Hozzád fordulunk menedéért,
6. Vezérelj minket az egyenes ösvényre,
7. Azoknak ösvényére, kiket Te kegyedben részesítesz, s mely nem azoké,
kik kiérdemlik haragod, és nem az eltévelygőké.

Nehéz életben tartani magamat ebbe a zsugori városba. Alamizsnát legfőleg a szentfazék úriasszonyok hajítanak itten a kalapba, de azok se az enyimébe, mert rólam azt hiszik, törökök ivadéka vagyok. Mivel Mahometnek csúfolnak. Mer a vezetéknevem Török. De az se az enyimé, hanem a második nevelőatyámé, rózsabokorba születtem, ahogy mondani szokják. El-elképzeltem én azt a rózsabokrot, de mindig lángoló csipkebokor lett belőle, a bibliás könyvből, amit sose olvastam. Csak szentbeszédbbe hallom, mielőtt énekelik a zsoltárokat a hívek. A főtéri templomba húzódok be, ha nagyon esik vagy havaz, míg ki nem űz onnat a templomszolga. Szokta emlegetni a tisztelendő úr aztat a lángoló csipkebokrot. Annál jó meleg lehet.

A második nevelőatyám tényleg török volt, aszszem egy Cseveli vagy Csebeli nevezetű oszmánnak a leszármazottja, nem emlékszek pontosan, mer elkerültem onnat a harmadik nevelőatyámhoz, aki osztán kivert a házából ustorról, mikor meggyanakodott rám a feleségivel kapcsolatba, ami egyáltalába nem volt igaz. Akkor lettem kódorgó. Hogy ne kelljen beszélgetni senkivel, bosszúból úgy döntöttem, nem értem az itteni nyelvet. Felírta nekem a legközelebb barátom kis papírra: VAGYOK TÖRÖK NIX MAGYARUL. Azótátul ücsörgök törökökbe az Apáca ucca ötös számú ház előtt.

Szép egy ház ez az Apáca ucca ötös szám, már úgy érzem, picit az enyimé is. Osztán megebredék,

hogy a hideg köveztet lóg a kezem. Ismerem minden részit, pedig átalába a hátam vetem neki. Hallottam, hogy a nyolcba volt a városi szegényház, de már rég nem, egy jogi ügyvéd lakik abba. Sose ad egy rézgombot se. Az én házamba egy nagy család él, rendesek, ennivalót sokszor kihoznak, pénzt ritkán kapok. Már az is volt, hogy be lettem hívva, osztán a cseléd megebédeltetett a konyhába, mikor születésnapja volt valamelyiknek. Az sokszor van, de csak eccer lettem behívva.

Az a legközelebb barátom, áldja ég, tanítómester a líceumba, és onnat az ismeretség, hogy eccer megállt fölöttem, és beszélt hozzám, amit egyáltalába nem értettem. Igen, mer törökül mondta, amit ugye nem tudok. Ő intézte osztán, hogy hivatalos szegény legyek, adtak róla papírt. Szegénységi igazolást, Török Mahomet névre, mert a legközelebb barátom is azt hitte, ez vagyok. Sebaj, fő, nem visz el a csendőr, ha megmutatom, mer azótátul jogom lett itt kéregetni. Nem vagyunk sokan ebbe a városba ilyen hivatalos koldusok, talán ha tizenöt.

Abba a romos házba is a barátom vitt el, ahol néhány török szok összegyűlni titokban, akik valahogy maradtak nálunk, mikor az oszmánokat kiverték innét, jó sok éve, régen el voltunk mi foglalva. De ezek magyarnak mutatkoznak, csak közbe tudják, hogy a fölmenőik törökök, és összegyűlnek törökös imádkozásra. Én csak mormogok valamit, mer utána adnak enni, az ő módjukra főzött kávé-

* Vámos Miklós Hattyúk dala című regénye egy rejtélyes kézirat sorsát követi, kétezer év történéseit összegezve, de visszafelé, tehát a jelenből indulva a múltba. A helyszín Pécs és környéke. A megjelenés időpontja: 2016. október 11. (Európa Könyvkiadó)

val. Az ő imádkozásukba már kicsit jobban belejöttem, mint a mienkébe, mer a mi templomunkba nem adnak semmit.

A törökök romos házába hallgatni kell arról, hogy Mahomet lettem, mert Mahomet az ő prófétájuk, Alának a küldöttje. Egy az Isten, Alá. Legközelebb barátom szerint ez az Alá a Bibliába is szépen benne van, pont amikor Jézus fohászkodik a kereszten, hogy miért hagyta őt el az Istene. Az eredetibe úgy írták: ÉLI ÉLI LÁMA SZÁBÁKTÁNI, ebbe az Éli, az az Alá, mer akkor még egybe kevertek a vallások, azt se felejtsem el, hogy Jézus zsidó volt. Micsoda? – nem akaródzott elhinnem. Bizonygatta, hogy de pedig igen, eredetileg úgy hívták: Josua. Josua ben Miriam, Mária fia.

Zavaros, gondoltam én. Főleg hogy azt mondta, Mohamed próféta nem is török volt, hanem arab. Nem Mahomet? Az egy és ugyanaz. Hát jó, ő tanítómester, én viszont csak hivatalos koldus.

Szeretek gubbasztani abba a romos házba, mer finom az élés, amit adnak, a vízpipát is szeretem szívni velük, pedig nem cigarettázok, a dohányt rágom néha, osztán kiköpöm. Már nem köhögök a vízpipázástól.

Hogy ezek mennyit beszélnek! Mintha attól félne, hogy ha egy kis csönd van, már nem elég igazhitűek. Magyarazzák egymásnak, a szúrakat, mer ezekből a szúrákból van összeállva a Korán. Magyarázni szabad, lefordítani viszont nem szabad, úgy már nem az igazi, de azért szokják. Az egyazIsten prófétája sose írta le, csak elszavalta, és a hívek fejből tudják. Betanulták. Később írták le, az ő halála után.

Legközelebb barátom az, akire a fordítást rábízták, csinálja, de azt mondja, csigalassúsággal halad benne. Neve Engel Aladár, itt a romos házba Alinak hívják. Mohamedet (nem engem, hanem az egyazIsten prófétáját) pedig a Mindenség Urának. Ja nem, Allah a Mindenség Ura, és Mohamed a prófétája őneki. Ali szerint magát Noénak nevezte, mivel Noét szintén kicsúfolták, senki se hitte neki, hogy jön rájuk az ár. Az özönvíz. Olyan is volt, hogy Allahnak a prófétája kijelentette, Mózesével azonos a sorsa, néki is makacs és megátalkodott embereket kell jó útra térítenie. Először Ábrahám vallását akarta megújítani, elfogadva legfőbb prófétának Jézust, akit Isának hívott, és Keresztelő Szent Jánost, akit pedig Jahjának.

Azt nem értem én, hogy akkor mér haragszanak egymásra a keresztények és a muszlimok, és mér haragszanak mindketten a zsidókra, ha régen így egybe voltak. Ali szerint Allahnak az ő prófétája szerette a zsidókat, a kedvükért elrendelte, hogy minden igazhitű Jeruzsálem felé fordulva imádkoz-

zon, napi ötször, és böjtöljenek akkor, amikor az izraeliták. Azért ötször, mert az ötös szent szám az iszlámba. Meg még a hetes. Mi történt osztán, nem tudom, de úgy döntött, inkább Mekka fele legyen a hajlongás és az ima. A böjt se maradt akkor, amikor a zsidóké, hanem lett Ramadán, ami a Korának a kinyilatkozási ideje.

Érthetőbb ez az egész, ha figyelembe vesszük, hogy Mohamed Ábrahám prófétának, a három világvallás ősatyjának a leszármazottja, elsőszülött fián, Izmáelen keresztül. Mondja ezt Ali. Nekem különben rokonszenves, különösen miótától arról is hallottam itt az oszmánok körében, hogy Mohamed korán árvaságra jutott, a nagybátyja nevelte föl. Kereskedők voltak, a karavánoknak árultak. Huszonöt évesen feleségül vette munkaadóját, a negyvenéves özvegy Hadídzsát, aki hat gyermeket szült néki. Hadídzsa meghalt, osztán Mohamednek még tíz felesége lett!

Már nem érdekel, mit szólnak a járókelők, amikor ülök az utcán, fölteszem bojtos török sipkát, akinek nem tetszik, menjen tova. Csak az zavar, hogy van egy nagy bajom, amiről sokáig Alinak se számoltam be. Néha csücsülök békességbe, az égvilágon semmi bajom sincs, osztán hirtelen reszketni kezdek, se szó, se beszéd, beleájulok a fekete semmibe. De ugyanilyen gyorsan magamhoz jövök, és csak onnat tudom, hogy ez volt, mert beütöm valamimet, ami kékül és fáj.

Titkoltam, míg lehetett. Egyszer vízpipázáskor történt, mind észrevették. Nem értettem, mér bámul az egész társaság reám. Mígnem legközelebb barátom elmondta, hogy az egyazIsten prófétájával pontosan ugyanez volt, ilyen rohamába jelent meg néki Gábriel arkangyal a parancssal: álljon ki az emberek elé, tanítsa őket imádkozni és elvégezni a rítusokat, hogy megmenekedjenek Allah haragjától.

Lehetséges, hogy belőlem is ki akar bújni egy próféta? – ezt csupán magamba mertem kérdezni, nehogy Allah sértésnek vegyék. Tervezik ezek a városunkbéli oszmánok, hogy eccer fölkerelkednek, és elzarándokolnak Mekkába, ahogy az igazhitűeknek kell, a Kába szentélyhez, abba őrzik a szent követ. Engem nem hívnak. El se tudom képzelni, mi lesz velem, ha mind elmennek.

Láttam egy ájulásba azt az arkangyalt, egy másikba pedig az egyazIsten prófétáját. Kezdem komolyan venni, hogy majd énbelőlem is az lesz. Csozálnak fognak, akik röhögtek rajtam. Megbocsátok, mer nem tudják, mit cselekszenek.

Azér az nem szép, hogy engemet semmibe vesznek, amikor tervezik a nagy zarándoklást. Pedig ha valaki, hát én elég kába vagyok. Szóljak? Ne szóljak? Ülök mellettük, vitáznak, közbe levegőnek

néznek, véleményem nem kérdik, szándékom se. Pedig már olyan mindeneseük lettem, rám bízzák a kulcsot, takarítók, fölmosók, tisztán tartom az imaszőnyegeket és a vízpipákat, átveszek üzeneteket, megbízhatóan át is adom őket. Írni nem tudok, ezért jeleket találtam ki, azokat használom, meg picit rajzokat. Általába az üzenőnek a fejfedőjét rajzolom le, annak pedig, akinek átadni kell, a lábbelijét.

Látogatónk volt, tekintélyes úriember a városból, aki a franciák országába lakik, csak néha jön haza városunkba. Hozott egy irattartót, összefűzött régi lapokkal, az iránt tudakozódott, mi lehet rajtuk. Körünk legnagyobb koponyái összedugták a fejüket, de nem bírtak kisütni semmi biztosat. Ali csupán sokára szólalt meg, akkor mindenki elhallgatott, annyira tiszteljük. Őszerinte a tekintélyes úriember helyes nyomon jár, a szöveg nyelve a török és az arab keveréke, amit megbolondítottak kitalált betűkkel, mint a hattyúnyakúak. Meglepő a latin betűk használata, arra vall, hogy művelt ember kezének munkája, s bizony, nagyon-nagyon régi. Titkos írás ez, megfejtéséhez a két nyelv alapos ismerete éppúgy szükséges, mint a desifírozásban való jártasság. Ha az úr itthagya az irkát, ő kísérletet tesz a megfejtésére.

Am annak az embernek nem akaródzott megválnia tőle, úgy mondta, túl értékes ahhoz. Fölajánlotta, hogy lemásolatja, s majd beadja nekünk. Tekintélyes summát ígért siker esetére. Amikor elment, az egyik tanult férfiú, aki a bíróságon dolgozott írnokként, fölvetette, talán becsapás ez, mert ugye vannak a hattyús betűk, osztán a hattyús rajzok, és a tekintélyes úriember azt a nevet mondotta: Hattyú, túlságosan sok a véletlenből. Ali ellenkezett, néha épp az igaz történetekben vannak véletlenek, gyanakodni érdemes, de az kevés ahhoz, hogy vádald éljünk. Egyébként az úr fölajánlotta a tömör pénz, nem pedig kéri, miben állna akkor a becsapás?

Meg is feledkeztünk erről, közelgett a zarándoklat ideje, avval foglalkozott az egész társaság. Terveztetek, csomagoltak, beszerezték a megfelelő ruházatot, lábbelit, fejkendőt, hátizsákot. Világos szókkal kifejezték, hogy míg ők odalesznek, a ház rám leszen bízva, fizetik kiadásaimat, és ha nem volna fontos itteni jelenlétem, vinnének magukkal a Kába szentélyhez. Ez jól esett. Ali tréfálkozott, megnyugtató, hogy Mahomet fog vigyázni a dolgainkra! Nevettek mindahányan.

A főtérig kísértem őket, görnyedeztek úti málhájuk alatt. Integtettem, míg el nem tűntek szemem elől. Úgy döntöttem, míg magam vagyok, a házba tartózkodom a nap s az éj minden szakában. Aki régebben járt erre, meg se ismerné, annyira rendbe

hoztuk, ki is festettük, a zsúpfödelet zszindelyre cseréltük. A tetőfedésbe alaposan kivettem a részem, egyszer lezuhantam óvatlanságomba. Ali úgy hitte, amiatt kezdődtek mohamedi rohamaim, pedig nem, csak épp addigra jutottam oda, hogy megvilágosodjak. Az Apáca ucca ötnek feléje se néztem. Aggódtam, nehogy egy másik hivatalos koldus elfoglalja a helyem időközbe. Ámbár lehet, hogy többé nem kell kéregetnem, hanem jól megleszek itt az igazhitűek körébe, akikhez magam is tartozom. Könnyen lehetséges, hogy apám igazi török volt. Talán eccer még kiderül.

Harmadnapon bezörgettek, nem nyitottam a fakaput, a kukucskán néztem ki. Hát, a tehetős úriember, a kópiával. Beengedtem. Megígértem, hogy híradással leszünk. Adtam átvételi cédulát neki, lássa, itt rend van, könyvecskét rajzoltam rá, három hattyúval, és aláírtam: Mohamet. Ez valami vicc? – kérdezte. Egyáltalába nem! – avval becsaptam a fakaput.

Délelőttönkint nézegettem, s közbe vártam, mikor tör rám a roham, hogy a remegős villámlások fényinél jelet kapjak az egyazIstenről, mer ha valaki, ő osztán tudja, hogy hiszek egyazIstenbe, hiszek a hazába, hiszek Magyarország feltámadásába. Azt is tudhatja, hogy az ő prófétájának a nevét aggatták rám, ami nem lehet véletlen, csak titokba tartom. Egyelőre még.

Vártam, vártam, és nem hiába, az egyazIstenbe lehet bízni. Kaptam a jelet, nem kellett tovább nézegetnem a finom tintával húzott betűket és a kiszínezett rajzokat, megoldódott. Sajnáltam, hogy legközelebbi barátom Engel Aladár Ali most távol van városunktól, mostanára Mekkában hajlonghat a többiekkel.

Olyannak képzeltem a Kába szentélyt, amilyen nálunk a főtéri, ami a török időkre Gázi Kászim pasa dzsámija volt, minarét állott mellette, amit osztán az oszmánok kikergetése után a jezsuiták lebontottak, őnekik nem kellett, nincs műezzinjük. Nekünk itt van műezzinünk, de nem toronyból kiabál, csak a házba bent, hogy ne hallják. A magyarok még mindig haragszanak a törökökre a hosszú megszállásért, amibe igazuk is van, szóval ezért meghúzzuk magunkat, mi, oszmán ivadékok, Ali tanácsait követve.

Hetek múltak, a zarándokolóknak se hírük, se hamvuk. Bezörgetett viszont a tehetős úriember a véleményért. Leültettem, főztem neki kávé, kínáltam a Szultán csemegéjével, amit megtanultam készíteni. Kóstolgatta, azt mondta, túl édes, belevásik a foga. Kérdezte, hol vannak a többiek. Nem akarta elhinni, hogy fölkerelkedtek, s elgyalogoltak Mekkába, mer az nagyon messze esik. Igen, de vonatoz-

nak közbe. Hogy akkor kérné a véleményt. Jó, elődom. Nincs leírva? Arra várnia kell, míg Engel Aladár Aliék visszatérnek, viszont tudom élőszóban.

Hallgatott engem, hallgatott, a szemében a bánat sötéttségét láttam. Talán nem hiszi? – kérdeztem. Vállát vonogatta. Pedig én az igazat mondtam, csakis az igazat, a szintiszta igazat. Amit megvilágosodásomba kaptam. Régesrég arab szöveg ez, azokba az időkbe vetette pergamenre egy vándortanító, amikor az egyazIsten prófétája még élt, de már érezte közeledni halála óráját. A vándortanítót írnokeként hívták oda, mer az őt körülvevőkben már nem volt bizodalma. Azt akarta, hogy a szúrákat tanulják be, s szórul szóra adják tovább az utánuk következőknek. Node épp a legjobb emlékezetű szavalók haltak meg időnek előtte. Félő, hogy hiányosan őrződnek meg a szúrák, ezért tett kivételt, s diktálta tollba a legfontosabbakat. A vándortanító félt, ha megtalálják nála, elveszik, netán tűzbe dobják, ezért kitalálta a saját ábécéjét, gyorsírását, rövidítéseit.

Ez tehát a Korán egy változata? – kérdezte a tehetős úriember. Nem, hanem a próféta legfontosabb útmutatásai, utódai számára, emiatt vannak benne növényekkel, asszonyszemélyekkel és állatokkal kapcsolatos részek, csakúgy, mint a csillagokkal kapcsolatos tudnivalók. És én ezt elhiggyem, annyira, hogy fizessek érte? – így a tehetős úriember. Az úr dolga, mit hisz, fizetni pedig majd akkor kell, ha tanult barátaim visszatérnek keletről. Rendben, legyenek híradással, ha ez megtörtént, de számítsanak rá, hogy én ritkán vagyok idehaza. Semmi baj, tudunk várni.

Sokszor elgondolom, vajon a közösség megkapta-e azt a pénzt. Mikor végre beállítottak, legközelebb barátom nem volt velük. Elhalálozott kolerátúl, egy hajó fedélzetén, mely a Vörös-tengeren tartott észak felé. Láthatta a Kába templomban a szent követ, a visszaúton történt ez. Holttestét a kapitány parancsára egy zsákba varrva a tengerbe dobták, a járványveszély miatt.

Gyászoltuk. Emlékét kegyelettel megőrizzük. Főleg én.

Észrevettem, hogy a többieknek egyre kevésbé tetszik a jelenlétem. Visszavették a kulcsokat, ez érthető. De már nem bíztak rám semmi fontosat. Osztán maradt csak a söprés, a takarítás. Hiába kérdeztem, mit vétettem, jeges tekintetet kaptam válaszul. Végül a müezzinünk, akinek a legjobb szíve volt, a bokám felé mutatott.

Jé. Eddig észre se vettem. Mind a két lábfejemen sötét, vörös lyuk éktelenkedett. Seb, belealvadt vérrrel. Mi ez? Nem emlékeztem, hogy megsebesültem. A müezzin fölhúzta rongyos köpenyem ujját. Húha. A csuklómon ugyanolyan seb. A másikon is. Jaj... stigma? Mondtam neki nyomban: Nem lehet stigma, Jézus Krisztusnak a tenyerébe verték a szöveget, vagy nem? Különbén sincs értelme, én mohamedán lettem köztetek!!!

Hiába. Kiutáltak onnat. Visszakerültem az Apáca ucca öt elé, ahol elfoglalta a helyem egy másik hivatalos koldus, de jó nagy ház, ültem a másik végibe. Elhatároztam, hogy innét az Isten se kergethet el. Se Allah, se Jézus, se bárki más. Remélem, a magyarok Istene nem haragszik, amiért igazhitű lettem, és remélem, az egyazIsten se haragszik, amiért nem voltam mindig az, de régebben nem tudtam erről semmit, én csak egy apátlan-anyátlan árva kéregető vagyok, pici porszem. Attól még embernek számítok, vagy nem?

Sajnos hogy a sebek nem gyógyulnak, lüktetve fájnak, esténkint szívárog belőlük valami sötétbar-na bűzös váladék. Jobb lábszáramon még egy pajzs alakú folt is lett. Örjítően viszket. Mi lesz, megrohadok élve?

Imádkozni próbálok az összeshez, aki hajlandó felém fordítani mindenható orcáját.

1. *Mondd, menedéket keresek az emberek Urában,*
2. *Az emberek Királyában,*
3. *Az emberek Istenében,*
4. *Az alattomos sugdolódzó gonoszától,*
5. *Ki az emberek kebelében sűg s bűg,*
6. *A dzsinnekről és emberekről.*

